

Stowarzyszenie Polskich Muzyków Kameralistów
Katedra Kameralistyki Akademii Muzycznej w Krakowie
Szkoła Muzyczna I st. w Dobczycach
Urząd Gminy i Miasta Dobczyce

Ogólnopolska Konferencja Naukowa
nt. „Kultura i jej rozwój a muzykowanie zespołowe
i zmiany w szkolnictwie artystycznym”
- w ramach Dni Muzykowania Zespołowego i Rodzinnego

KSIĘGA

ABSTRAKTÓW

Dobczyce, 13 listopada 2015 r.

Komitet Naukowy:

prof. dr hab. Krystyna Ferenc
prof. dr hab. Janina Romańska-Werner
prof. dr hab. Katarzyna Jankowska-Borzykowska
prof. dr hab. Barbara Świątek-Żelazna
prof. dr hab. Jacek Tosik-Warszawiak
dr hab. Jadwiga Uchyla-Zroski
dr hab. Lidia Kataryńczuk-Mania
dr hab. Ewa Pasterniak-Kobyłecka
dr hab. Marzenna Magda-Adamowicz
dr hab. Monika Gardoń-Preinl
dr Ewa Laskowska
mgr Monika Gubała

Komitet Organizacyjny:

mgr Grzegorz Mania – przewodniczący
mgr Monika Gubała
dr Maria Sławek
dr Piotr Różański

Patronat honorowy:

Wojewoda Małopolski pan Jerzy Miller
Marszałek Województwa Małopolskiego
Starosta Myślenicki pan Józef Tomal

Patronat:

Małopolski Instytut Kultury
Centrum Edukacji Nauczycieli Szkół Artystycznych
Instytut Kultury Uniwersytetu Jagiellońskiego

Patronat medialny:

Dziennik Polski
Radio Plus
Sedno
Tapeta
Myślenice iTV

Projekt zrealizowano przy wsparciu
finansowym Województwa Małopolskiego

Dni Muzykowania Zespołowego i Rodzinnego – informacja o wydarzeniach

Dni Muzykowania Zespołowego i Rodzinnego to 3-dniowy cykl wydarzeń organizowanych w dniach 12-14 listopada 2015 r. przez Szkołę Muzyczną I st. w Dobczycach, Stowarzyszenie Polskich Muzyków Kameralistów oraz Urząd Gminy i Miasta Dobczyce. Na Dni składają się 3 wydarzenia:

1. Ogólnopolski Przegląd Zespołów Rytmicznych (12 listopada 2015),
2. Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. „Kultura i jej rozwój a muzykowanie zespołowe i zmiany w szkolnictwie artystycznym” (13 listopada 2015),
3. Festiwal Rodzinnych Zespołów Kameralnych (14 listopada 2015).

Ogólnopolski Przegląd Zespołów Rytmicznych jest konkursem przeznaczonym dla uczniów szkół muzycznych I stopnia, klas I-III, podczas którego prezentują grupowe interpretacje choreograficzne utworów muzycznych. Konkurs nawiązuje do wprowadzonej do szkół muzycznych reformy programowej, w ramach której nacisk położono na zespołowe muzykowanie od samego początku edukacji artystycznej. Prezentacje dziecięcych grup rytmicznych odbędą się w sali widowiskowej Regionalnego Centrum Oświatowo-Sportowego im. Burmistrza Marcina Pawlaka w Dobczycach.

Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt „Kultura i jej rozwój a muzykowanie zespołowe i zmiany w szkolnictwie artystycznym” to wydarzenie, którego celem jest wymiana doświadczeń nie tylko pedagogicznych, ale również w zakresie współpracy kulturalnej. Konferencja dotyczy refleksji naukowej nad szeroko rozumianą edukacją kulturalną dzieci i młodzieży, a także zagadnieniom czysto dydaktycznym w szkołach muzycznych. Podczas konferencji odbędą się prelekcje, dyskusje i warsztaty ze specjalistami z ośrodków akademickich w całej Polsce.

Festiwal Rodzinnych Zespołów Kameralnych to impreza adresowana do wszystkich. Festiwal ma umożliwić różnorodnym zespołom rodzinnym zaprezentowanie swoich dokonań na scenie. Inicjatywa związana jest z przekonaniem, iż zjawisko muzykowania rodzinnego, niegdyś żywe, nie zanikło,

wymaga jedynie promocji i zachęty. Dlatego Festiwal też, w przeciwieństwie do modnych formatów medialnych, nie jest stworzony po to, by wyłonić „najlepszych” czy żeby kogokolwiek oceniać. Istotą Festiwalu jest odkrywanie radości wspólnego, wielopokoleniowego muzykowania. Zapraszamy wszystkie muzykujące rodziny, rodziny śpiewające, tańczące, grające, komponujące i odtwarzające, do zgłaszania swego udziału! Dla uczestników przewidziano miłe upominki.

Dni Muzykowania Zespołowego i Rodzinnego odbywają się pod patronatami: Wojewody Małopolskiego pana Jerzego Millera, Marszałka Województwa Małopolskiego pana Marka Sowy, Starosty Myślenickiego pana Józefa Tomali oraz Małopolskiego Instytutu Kultury. Dni Muzykowania Zespołowego i Rodzinnego zostały wsparte dofinansowaniem przez Małopolski Urząd Marszałkowski w ramach programu „Małopolska. Nasz region – Nasza szansa”, zaś jedno z wydarzeń – Festiwal Rodzinnych Zespołów Kameralnych – dotacją Fundacji Banku Zachodniego WBK w ramach programu „Tu mieszkam – tu zmieniam”.

Wszystkie wydarzenia odbywać się będą w **Regionalnym Centrum Oświatowo-Sportowym im. Burmistrza Marcina Pawlaka** przy ulicy Szkolnej 43 w Dobczycach. Wstęp na wszystkie imprezy w ramach Dni Muzykowania Zespołowego i Rodzinnego jest bezpłatny. Więcej informacji na stronach internetowych szkoły: www.szkolamuzyczna.dobczce.pl oraz stowarzyszenia: www.spmk.com.pl.

PROGRAM KONFERENCJI

Dobczyce, Regionalne Centrum Oświatowo-Sportowe, ul. Szkolna 43, 32-410
13 listopada 2015 r.

10.00 – Otwarcie konferencji (Burmistrz Gminy i Miasta Dobczyce, organizatorzy)

Obrady plenarne

10.10 – prof. dr hab. Zbigniew Pietrzyk (Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej UJ) – *Zbiory muzyczne pod kluczem... wiolinowym*

10.30 – prof. dr hab. Krystyna Ferenz (Uniwersytet Wrocławski) – *Charakter doświadczanej edukacji artystycznej a miejsce sztuki w osobistym systemie wartości młodzieży*

10.50 – mgr Marta Kłak-Ambrożkiewicz (Kustosz Muzeum Narodowego w Krakowie, oddziału Dom Jana Matejki) – *Genius Loci – muzeum biograficzne Jana Matejki, różne aspekty działalności*

11.10 – dr Joanna Dziadowiec (Instytut Kultury, Uniwersytet Jagielloński) – *'Musica communitas' – międzynarodowe festiwale i wymiany kulturalne dzieci i młodzieży jako przykłady budowania międzykulturowej wspólnoty muzycznej*

11.30 – mgr Monika Gubała (Dyrektor Szkoły Muzycznej I st. w Dobzyczach) – *Projekty i ich realizacja w szkołach muzycznych*

11.50-12.10 – przerwa

Obrady plenarne – edukacja muzyczna

12.10 – dr hab. Jadwiga Uchyla-Zroski (Uniwersytet Śląski) – *Rozwój możliwości głosowych dzieci klas I-III w świetle wyników naturalnego eksperymentu pedagogicznego badań porównawczych*

12.30 – dr hab. Lidia Kataryńczuk-Mania (Uniwersytet Zielonogórski) – *Świadome podejście nauczycieli do aktywności głosowej oraz higieny głosu*

12.45 – dr Jolanta Gebreselassie (PWSZ w Gorzowie Wlkp.) – *Założenia (nie tylko) teoretyczne profilaktyki zaburzeń głosu dziecięcego*

13.00 – dr hab. Ewa Pasterniak-Kobyłecka, prof. UZ (Uniwersytet Zielonogórski) – *Synergia edukacji muzycznej i literackiej. Możliwości doskonalenia kompetencji kulturalnych uczniów*

13.15 – dr hab. Marzenna Magda-Adamowicz, prof. UZ (Uniwersytet Zielonogórski) – *Znaczenie twórczości dla rozwoju kultury*

13.30 – dr Rafał Majzner (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej) – *Sposoby wykorzystania instrumentarium muzycznego w edukacji wczesnoszkolnej*

13.45 – mgr Anita Jatczak (Zespół Szkół w Nowym Miasteczku) – *Specyfika pracy nauczyciela z zespołem wokalnym*

- 14.00 – mgr Waleria Skiba (doktorantka – Katolicki Uniwersytet w Ružomberoku) – *Przygotowanie spektaklu muzyczno-teatralnego jako forma edukacji osób z niepełnosprawnościami*
- 14.15 – mgr Emilia Kuligowska (doktorantka – Uniwersytet Zielonogórski) – *Rozwijanie zdolności muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym*
- 14.30 – mgr Magdalena Mazur (doktorantka) – *Metoda Dyna-Lingua i możliwości jej wykorzystania w pracy z dzieckiem*
- 14.45 – mgr Agnieszka Szymajda (doktorantka – Dolnośląska WSZ we Wrocławiu) – *Muzyka a emocje dziecka przedszkolnego*
- 15.15 – dr Ewa Kumik (Akademia Muzyczna w Łodzi) – *Wybrane aspekty pracy dydaktyczno-wychowawczej realizowanej w szkolnych zespołach muzycznych*
- 15.30 – dr Bożena Raszke, mgr Grażyna Enzinger – *Model nowosądecki edukacji muzycznej*
- 15.45 – ZAKOŃCZENIE

Sekcja szkolnictwa muzycznego

- 12.10 – dr Ewa Klimas-Kuchtowa (Zespół Szkół Muzycznych im. Karłowicza w Krakowie, Katedra Psychologii GWSH w Katowicach) – *Zasoby indywidualne i systemowe w diadzie mistrz-uczeń*
- 12.30 – mgr Olga Łazarska (Państwowa Szkoła Muzyczna II st. im. W. Żeleńskiego w Krakowie) – *Uczeń zdolny w dobie reformy. Relacje: uczeń-szkoła, szkoła-dom, nauczyciel-rodzice*
- 12.45 – mgr Andrzej Kucybała (Zespół Państwowych Szkół Muzycznych im. S. Moniuszki w Bielsku-Białej) – *Praca z orkiestrą szkolną – refleksje z praktyki*
- 13.00 – dr Maria Sławek (Akademia Muzyczna w Krakowie) – *Czy dyrygent jest zawsze potrzebny? Praca z orkiestrą „od pulpitu” – refleksje*
- 13.15-13.30 – przerwa

Sekcja pianistyczna:

- 13.00 – dr Piotr Róžański (Akademia Muzyczna w Krakowie) – *Rola muzyki współczesnej w kształceniu pianistycznym*
- 13.20 – panel dyskusyjny: *Rola kameralistyki w kształceniu pianistycznym*
Prelegenci-uczestnicy dyskusji: prof. dr hab. Janina Romańska-Werner (AM w Krakowie), prof. dr hab. Katarzyna Jankowska-Borzykowska (UMFC w Warszawie), prof. dr hab. Beata Cywińska (AM w Łodzi), prof. dr hab. Jacek Tosik-Warszawiak (AM w Krakowie), dr hab. Monika Gardoń-Preinl (AM w Krakowie), dr Piotr Róžański (AM w Krakowie)
- 14.00-14.20 – przerwa
- 14.20 – panel dyskusyjny: *Duet fortepianowy w szkole muzycznej*
Prelegenci-uczestnicy dyskusji: prof. dr hab. Janina Romańska-Werner (AM w Krakowie), prof. dr hab. Katarzyna Jankowska-Borzykowska (UMFC w Warszawie), prof. dr

hab. Beata Cywińska (AM w Łodzi), prof. dr hab. Jacek Tosik-Warszawiak (AM w Krakowie), dr hab. Monika Gardoń-Preinl (AM w Krakowie), mgr Olga Łazarska (PSM II st. im. W. Żeleńskiego w Krakowie)

15.00 – ZAKOŃCZENIE

Warsztaty:

10.30-12.00 – prof. dr hab. Beata Cywińska (Akademia Muzyczna w Łodzi) – *Gra a'vista ze zrozumieniem* (instrumenty klawiszowe)

13.30-14.15 - dr Ewa Laskowska (Uniwersytet Jagielloński) - *Prawo autorskie w praktyce szkolnej*

Wydarzenia towarzyszące:

Warsztaty z prof. dr hab. Magdaleną Szczepanowską (Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie) – *Rola kameralistyki w kształceniu instrumentalnym – instrumenty smyczkowe*

Warsztaty z prof. dr hab. Barbarą Świątek-Żelazną oraz dr hab. Zdzisławem Stolarczykiem (Akademia Muzyczna w Krakowie) – *Rola kameralistyki w kształceniu instrumentalnym – instrumenty dęte*

Warsztaty z dr Romualdą Ławrowską (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie) - *Kształtowanie wyobrażeń muzycznych i pojęć poprzez aktywność muzyczno-ruchową dziecka. Muzyczne archetypy, elementy, temperamenty w zabawach ruchowych*

Warsztaty z mgr Grzegorzem Manią (Uniwersytet Jagielloński) – *Prawo autorskie w szkole muzycznej*

ABSTRAKTY I KONSPEKTY

dr hab. Jadwiga Uchyła-Zroski

Rozwój możliwości głosowych dzieci klas I-III w świetle wyników naturalnego eksperymentu pedagogicznego badań porównawczych

Wystąpienie przybliży założenia i wyniki naturalnego eksperymentu pedagogicznego nad pomiarem możliwości głosowych uczniów klas I-III szkoły podstawowej w zakresie następujących predyspozycji: skali głosu, intonacji, poczucia rytmu, dykcji, pojemności oddechu. Elementy te stanowią u dzieci podstawową bazę ich możliwości wokalnych podczas śpiewu. Wprowadzona do ćwiczeń rozśpiewujących metoda aktywności twórczej miała korzystny wpływ na ich rozwój muzyczny i wykonawczy. Doniesienie z badań ma charakter komparatystyczny i ukaże dwa pomiary predyspozycji dzieci przeprowadzone w odległym dla siebie czasie, ale w tym samym środowisku szkolnym.

dr hab. Lidia Kataryńczuk-Mania

Świadome podejście nauczycieli do aktywności głosowej oraz higieny głosu

Wskaźniki zapadalności na choroby zawodowe, szczególnie narządu głosu wśród nauczycieli z roku na roku wzrastają i są niepokojące. Wśród przyczyn zaburzeń głosu zauważalne są czynniki zewnętrzne, do których należą: długi czas pracy głosem, praca w hałasie (hałas na przerwach, 75-80 dB, przewyższa poziom głośności mowy), nieodpowiednie warunki akustyczne sal, brak aparatury nagłaśniającej, nieodpowiednie warunki klimatyczne sal (suche, przegrzane powietrze), obciążenia społeczne (m.in. stres) związane z nieprawidłowościami organizacyjnymi i personalnymi w placówkach oświatowych. Do czynników wewnętrznych należy zaliczyć: nieprawidłowości emisji głosu (postawa, oddech), brak higieny głosowej (np. palenie papierosów, zaburzenia rozwojowe

krtani, zaburzenia fizjologiczne, schorzenia ogólne (np. zaburzenia słuchu, alergie). Autorka na bazie badań, wskazuje obraz świadomego podejścia nauczycieli do problemów emisji i higieny głosu. Niestety nauczyciele zapominają o tym, że to głos jest ich najważniejszym narzędziem pracy, który również wpływa na jakość procesu wychowawczo-dydaktycznego.

dr Rafał Majzner

Sposoby wykorzystania instrumentarium muzycznego w edukacji wczesnoszkolnej

Autor przedstawia budowę, technikę gry i możliwości techniczne instrumentów wchodzących w skład instrumentarium szkolnego, do których należą instrumenty perkusyjne o nieokreślonej wysokości dźwięku, instrumenty perkusyjne o określonej wysokości dźwięku, instrumenty dodatkowe i ludowe. Opisuje możliwości wykorzystania instrumentów w edukacji wczesnoszkolnej.

dr Jolanta Gebreselassie

Założenia (nie tylko) teoretyczne profilaktyki zaburzeń głosu dziecięcego

W wystąpieniu zostanie przedstawiona współczesna koncepcja profilaktyki oraz propozycja jej zastosowania profilaktyce zaburzeń głosu. Zaproponowane zostaną również działania na poszczególnych etapach profilaktyki.

mgr Emilia Kuligowska

Rozwijanie zdolności muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym

Celem artykułu jest omówienie zdolności muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym, sposobów ich rozwijania oraz sposobu dokonywania ich pomiaru. W szczególności analizie poddana została metoda Edwina Eliasa Gordona, sposoby jej wykorzystania w grupie wiekowej 3-5 lat. Przeanalizowano również wyniki badań potażowych przeprowadzonych przy pomocy testu Średnia miara słuchu muzycznego Edwina E. Gordona. Podstawowe pytanie jakie przyświeca podjętym rozważaniom, odnosi się do sposobów pracy z dzieckiem w wieku przedszkolnym: czy prowadzenie zajęć metodą E. E. Gordona wpływa na rozwijanie się zdolności muzycznych dzieci? W artykule określono również kompetencje nauczyciela wychowania przedszkolnego potrzebne do stosowania metody.

mgr Monika Gubała

Projekty i ich realizacja w szkołach muzycznych

Istotą działań kultury i tworzeniu potencjału kulturowego to synergia wielu sztuk a zarazem współpraca różnych instytucji kultury ze stowarzyszeniami, edukacją i władzami lokalnymi w celu wytworzenia zasobów społecznych. Wspólne inspiracje, wzajemne motywowanie się skutkuje nowymi przedsięwzięciami artystycznymi, z których wyłaniają się nowe ścieżki i nowatorskie zjawiska służące i budujące markę miasta a zarazem stwarzają szeroką platformę współpracy. Wspólna działalność wychodzi naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom społeczności lokalnej, która potem utożsamia się z miejscem i tu pozostaje.

Udział w kulturze buduje wzajemne relacje społeczeństwa i społeczności lokalnej. Różnorodność i szeroki wachlarz imprez, eventów, jak również udział społeczeństwa jako twórców wpływa korzystnie na rozwój więzi społecznych, zapobiega wykluczeniu społecznemu niektórych grup.

„W naszym przekonaniu projekty kulturalne, w tym artystyczne, mogą skutecznie przyczynić się do transformacji i generowania wiedzy społecznej. A więc sprzyjać formowaniu się kultury wspólnotowej, która z kolei tworzyć będzie dogodne warunki do ich podejmowania i rozwijania. Uważamy, że kultura, w tym sztuka, ma istotny potencjał w tym zakresie”.¹

Ustawa o samorządzie gminnym, określa, że: „Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: (...) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (...)”.² Formalno-prawne aspekty tego zadania regulują także: Ustawa o bibliotekach (rozdział 3, art. 8.2.)³ i Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (art.1.4.)⁴ Ustawa o działalności organizacji pozarządowych (Art5.-5a)⁵. Zgodnie z

---

¹ J. Hausner, A. Karwińska, J. Purchla, Kultura..., dz. cyt., s.16.

² USTAWA z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U. 1990 Nr 16 poz. 95, Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 594, 1318, z 2014 r. poz. 379, 1072, str.5-6.

³ USTAWA z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach, Opracowano na podstawie tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 642, poz. 908, z 2013 r. poz. 829, s.4.

⁴ USTAWA z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, Dz.U. 1991 Nr 114 poz. 493, Opracowano na podstawie: tj. z 2012 r. poz. 406, z 2014 r. poz. 423, z 2015 r. poz. 337, s.1.

⁵ USTAWA z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. 2003 Nr 96 poz. 873, Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, 1138, 1146, s.5-7.

wymienionymi wyżej ustawami samorządy gminne są organizatorami instytucji kultury, których celem jest zaspokajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców gminy.

Finansowanie Kultury

Finansowanie kultury odbywa się poprzez mecenat państwa a mianowicie za pośrednictwem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które to finansuje funkcjonowanie instytucje narodowe bezpośrednio (Filharmonia Narodowa, Muzeum Narodowe w Krakowie) lub poprzez Programy Ministra i Dziedzictwa Narodowego, z których to mogą korzystać wszystkie podmioty kultury wraz z jednostkami samorządu terytorialnego.

Programy MKiDN programy na rok 2016:

Wydarzenia artystyczne

Muzyka

Teatr i Taniec

Sztuki wizualne

Film

Kolekcje

Narodowe kolekcje sztuki współczesnej

Regionalne kolekcje sztuki współczesnej

Zamówienia kompozytorskie

Kolekcje muzealne

Edukacja

Edukacja kulturalna

Edukacja artystyczna

Programy NCK

W 2015 roku prowadzone są następujące programy:

Programy dotacyjne:

Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne

Kultura – Interwencje

Kultura Dostępna

Chrzest966

Bardzo Młoda Kultura

Urząd Marszałkowski Kraków

Mecenat Małopolski

Nasz region

Beneficjenci – w programach MKiDN mogą występować szkoły, to w przypadku pozostałych programów szkoły muszą posiłkować się stowarzyszeniami.

Sektor prywatny również może stać się źródłem pozabudżetowego finansowania kultury, efektem współdziałania organizacji kultury z sektorem prywatnym jest społeczna odpowiedzialność biznesu. „Społeczna odpowiedzialność biznesu ma na względzie zapewnienie trwałej wartości wszystkim interesariuszom. Dla przedsiębiorstwa stanowi nowy instrument oddziaływania na rynek, pozwala bowiem nie tylko na kształtowanie pozytywnych relacji z grupami otoczenia, lecz – również co istotne – na zwiększenie spektrum możliwości modelowania zgodnie z potrzebami przedsiębiorstwa.”⁶

Narzędzia finansowania to: fundacje korporacyjne i firmowe), fundacje pracownicze, działalność własna firmy w sferze kultury (np. galeria, organizacja konkursu na prace plastyczne), darowizny finansowe i rzeczowe, odpisy z pensji pracowników, pozapłacowe świadczenie pracownicze, marketing społecznie zaangażowany, sponsoring (finansowy i rzeczowy), wolontariat pracowniczy. Sponsoring należy do bardzo prędko rozwijających się narzędzi, które budzi największe zainteresowanie zarówno u przedsiębiorców, jak i jednostek kultury. „Sponsoring kultury może być również sposobem kształtowania wizerunku, odmiennego od tego, jaki ma konkurencja – innowacyjnego, otwartego na współtworzenie wartości z konsumentami, gościnnego, rozumiejącego potrzeby różnych środowisk, wrażliwego itd. Sponsoring kulturowy, poza aspektem komunikacji promocyjnej, daje przedstawicielom sponsorów możliwość integracji środowiskowej, często skutkującej rozpoczęciem wspólnych działań gospodarczych, akcji promocyjnych czy handlowych”.⁷

Ciekawą formą dofinansowania kultury i uzyskania środków pozabudżetowych jest serwis internetowy. To niezwykle zjawisko jak czytamy na stronie internetowej powstało, by poprzez różnorodne inicjatywy wspierać realizację projektów kulturalnych. „Wspieramkulture.pl to serwis dedykowany społecznemu finansowaniu projektów kulturalnych. Dzięki zaangażowanym użytkownikom - członkom wirtualnych społeczności, twórcy otrzymują środki na realizację swoich artystycznych inicjatyw w zamian za określoną przez nich gratyfikację. Poza promocją wartościowych projektów kulturalnych, zadaniem

---

⁶ K. D. Kopeć, *Finansowanie Kultury w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu*, Wydawnictwo LIBRON, Kraków 2014, s. 14.

⁷ K. D. Kopeć, *Finansowanie Kultury...*, dz. cyt., s. 119.

wspieramkulture.pl, jest także budowa wyjątkowej i świadomej społeczności mecenasów kultury, przekonanych o wadze i sile jednostkowego, obywatelskiego zaangażowania.”⁸

Projekty edukacyjne

Projekt edukacyjny to prezentacja osiągnięć poszczególnych instytucji, do którego tworzenia zostaliby zaproszeni bezpośredni użytkownicy. Kultura ma ważne znaczenie na szczeblu rządowym – państwowym zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju Polski na lata 2014-2020, jak również na szczeblu samorządowym, który to również realizuje swoje strategie budowane o główny akt strategiczny Polski. Należy podkreślić także rolę kultury w walce z problemami społecznymi, w tym z wykluczeniem społecznym. Projekty z zakresu kultury przyczyniają się do kształtowania społeczeństwa nowoczesnego, otwartego na zmiany, tolerancyjnego. Przeciwdziałają one marginalizacji poszczególnych grup społecznych, zwłaszcza narażonych na wykluczenie z powodu niepełnosprawności czy miejsca zamieszkania.[ ] Realizowanie w małych aglomeracjach miejskich projektów edukacyjnych integrujących środowisko kulturalno – edukacyjne i angażujące wiele społeczności lokalnych przy współpracy ze podmiotami zewnętrznymi w postaci mecenatów kultury i patronatów kulturalnych, stając się żywym przykładem partycypacji społecznej. Jednym z takich projektów jest musical –opera dziecięca realizowana przez Szkołę Muzyczną w Dobczycach.

Projekt edukacyjny jako działania prospołeczne w sferze kultury i żywy przykład partycypacji społecznej. Studium przypadku Musicalu – opery dziecięcej „Pocztówki muzyczne” realizowanego przez Szkołę Muzyczną w Dobczycach.

1. Cele projektu

Projekt miał na celu korzystanie z nieszablonowych rozwiązań edukacyjnych, artystycznych i repertuarowych z użyciem nowoczesnej technologii oraz promowaniem wysokiej kultury w małych aglomeracjach miejskich, gdzie jest utrudniony dostęp do kultury i instytucji realizujących wysoką kulturę muzyczną – operę. Celem projektu było połączenie atrakcyjnej warstwy muzycznej z formą teatralną wykorzystującą przestrzeń obiektu oraz wykorzystanie symboli miasta (powstanie utworu samba de Dobczyce i użycie symbolu Dobczyc „kozy” w inscenizacji w pochodzie samby). Celem w zakresie muzyki było połączenie melodii znanych uczniom z atrakcyjną, a jednocześnie profesjonalną formą muzyczną wykorzystującą elementy muzyki nowej i ciekawym librettem.

---

⁸ <http://wspieramkulture.pl/>.

Wszystko to miało na celu uświadomienie uczniom i całej społeczności lokalnej, iż stare formy i gatunki mogą być atrakcyjne, jeżeli wypełnione są atrakcyjną treścią muzyczną i jednocześnie odbiorcy mają profesjonalnych przewodników, wprowadzających ich na nieznaną terytoria estetyczne. Projekt miał na celu także integrację społeczność szkoły od nauczycieli, uczniów aż do rodziców oraz integrację środowiska lokalnego w tym społeczności lokalnej, instytucji kultury, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń oraz urzędu.

2. Opis Projektu

Projekt powstał w ramach Programu MKiDN „Kolekcje -Zamówienia kompozytorskie”. Od kwietnia do końca sierpnia trwały prace przygotowawcze do realizacji dzieła – powstawało libretto, muzyka, scenariusz i choreografia. Wszystkie elementy dostarczone zostały w formie partytur, scenariusza i opisów i udostępnione zostaną przez Instytut Muzyki i Tańca (IMiT) innym podmiotom. Od 27 sierpnia ruszyły prace przygotowawcze nad realizacją projektu.

Podczas przygotowań do spektaklu realizowano podstawę programową oraz aktualne idee szkolnictwa artystycznego, do których należy między innymi rozwijanie umiejętności współpracy i kreatywności młodych artystów, a także stworzenie okoliczności nauki pozwalających im odczuć radość muzykowania. Dzięki swojej wielowymiarowości projekt umożliwił uczniom również nabycie doświadczenia w zakresie publicznej prezentacji własnych dokonań oraz pogłębienie wiedzy niezbędnej nie tylko do rozwijania gry na instrumencie, ale także do świadomego uczestniczenia w życiu muzycznym. Projekt zaangażował wszystkich uczniów Szkoły Muzycznej, projekt zaangażował również całe grono pedagogiczne, co stworzyło okazję do zaistnienia relacji mistrz-uczeń. Młodzi artyści czerpali od swoich nauczycieli, a także twórców przedstawienia wiedzę dotyczącą profesjonalnych działań artystycznych. Nauczyciele i uczniowie zaprezentowali się wspólnie w różnego rodzaju zespołach kameralnych, rytmicznych i orkiestrowych. Premiera musicalu miała miejsce 27 października 2014, wcześniej odbył się również szereg prób, w tym prób otwartych dla publiczności, co pozwoliło szerszej publiczności na obejrzenie musicalu.

Projekt był współfinansowany przez gminę Dobczyce oraz Radę Rodziców Szkoły Muzycznej I stopnia w Dobczycach. Projekt został w całości zarejestrowany na nośnikach audio-video.

3. Innowacyjność projektu

Innowacyjnym efektem projektu, poza samym dziełem, było zainicjowanie ruchu popularyzacji gatunków wokalnoinstrumentalnych. Przykłady takich

działań obecne są w krajach charakteryzujących się wysokim stopniem uczestnictwa w kulturze muzycznej, a nie są obecne w realiach polskich. Projekt miał charakter niemal pionierski, jest unikatowy i innowacyjny. Udział w operze stworzył platformę do integracji całej społeczności szkolnej w relacjach koleżeńskich oraz w relacjach mistrzowskich mistrz i uczniów, a także szerokie zaangażowanie społeczności lokalnej w przygotowania.

W planie scenografii ujęto projekcję multimedialną jako element dekoracji – jest to wykorzystanie nowych mediów jako sposobu kreacji artystycznej podkreślając muzykę i ruch sceniczny oraz działając jako element spójności kreacji artystycznej. Jest to też zarazem nowatorska interpretacja klasyki – słuchacze i Twórcy poznają muzykę klasyczną w przyjazny sposób ubrany w nowe ramy muzyczne.

4. Elementy edukacji kulturalnej w projekcie

Musical – opera dziecięca jest dziełem unikatowym na skalę nie tylko regionu czy województwa a nawet Polski, Angażuje 100 % uczniów bez względu na ich umiejętności instrumentalne i kompetencje muzyczne, by mogli zaistnieć na scenie muzycznej. Zrealizowano podczas prób i przygotowań do tego projektu podstawę programową, która to też zawiera w sobie główne idee zmian szkolnictwa artystycznego – m.in. radość muzykowania, rozwijanie kompetencji współpracy w grupie, rozwijanie kreatywności, popularyzacja muzyki. Spektakl łączy elementy wielu sztuk, integrując je ze sobą (muzyka, plastyka, literatura, taniec, nowoczesne technologie, projekcja, teatr). Ma więc charakter interdyscyplinarny. Jest formą sceniczną, zawiera grę aktorską i inne elementy teatru, w warstwie scenografii i kostiumów łączy się z elementami sztuk plastycznych, a projekcja w ramach musicalu jest elementem z dziedziny sztuk wizualnych.

Wszyscy zaangażowani jako twórcy i w roli odbiorców otrzymali narzędzia umożliwiające im zrozumienie gatunków scenicznych wokalnoinstrumentalnych. Efektem końcowym była integracja środowiska szkolnego 100% uczniów i 100% nauczycieli, rodziców oraz środowiska lokalnego: władze lokalne i regionalne, przedsiębiorcy-sponsorzy, media, urzędy, OSP, 9 partnerów z regionu i Polski w tym instytucji kultury, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych. Spektakle przeprowadzone w auli Regionalnym Centrum Oświatowo-Sportowe im. Burmistrza Marcjan Pawlaka w Dobczycach (obiekcie nowym, wybudowanym ze środków unii europejskiej, w którym to budynku mają swoją siedzibę kilka instytucji kultury i oświaty) zgromadziły około 3 000 publiczność, w tym 2000 dzieci i młodzieży szkolnej.

5. Znaczenie inicjatywy dla środowiska lokalnego, regionu, kraju

O ponadregionalnym wymiarze wydarzenia świadczą uzyskane patronaty oraz zaangażowanie instytucji partnerskich. Patronaty: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewoda Małopolski, Marszałek Województwa Małopolskiego, Starosta Powiatu Myślenickiego oraz Opera Karkowska.. W jego realizację włączyły się również następujące instytucje partnerskie: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu Dobczyce, Miejska Biblioteka Publiczna w Dobczycach, Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych ISPINA, iTV Myślenice, Myślenicka Orkiestra Kameralna „Concertino”, Stowarzyszenie Polskich Muzyków Kameralistów oraz firma Interton Classic. Patronat medialny nad imprezą objęło Radio Plus, Miesięcznik gminny „Tapeta” oraz Miesięcznik Powiatowy „Sedno”, współpraca redakcyjna RMF „Classic”.

Projekty kostiumów do „Pocztówek” wykonali uczniowie Zespołu Szkół Plastycznych im. Antoniego Kenara w Zakopanem, projekcję wykonała firma DM – Architektura z Krakowa w ramach wolontariatu pracowniczego.

6. Wpływ działania na wzrost aktywności środowiska lokalnego

Projekt zaangażował szeroką społeczność lokalną i ponadlokalną, szereg instytucji lokalnych, instytucji kultury i stowarzyszeń. W projekt zaangażowały się, nie tylko finansowo, władze lokalne. Udzielonych zostało wiele patronatów honorowych i medialnych. Projekt pozwolił na wzajemne poznanie się, integrację. Organizacja projektu wymagała szczegółowego rozdziału zadań, odpowiedniej delegacji, koordynacji, współpracy poszczególnych podmiotów ze względu na wielopłaszczyznowość oraz mnogość problemów logistycznych i organizacyjnych. Stworzono trwałą siatkę kontaktów pozwalających na skuteczne realizowanie podobnych przedsięwzięć w przyszłości. Projekt przyczynił się również do wzrostu świadomości kulturalnej nie tylko uczniów szkoły muzycznej, ale wszystkich uczniów na terenie Gminy – 2 000 uczniów (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazjum) miało okazję obejrzeć spektakl podczas prób i premiery.

7. Udział biznesu w projekcie

Ważny jest udział sektora prywatnego w tym projekcie, przedsiębiorcy partycypowali

w następujący sposób:

- uszycie kostiumy dla dzieci,
- zakup materiałów na kostiumy,
- uszycie ekranu,
- darowizny finansowe,

- wypożyczenie przez firmy muzyczne instrumentów i elementów nagłośnienia
- wolontariat pracowniczy stworzenie projekcji do spektaklu, projekcja zrobiona w ramach pracy społecznej,
- operowanie kamerami punktowymi w ramach wolontariatu pracowniczego,
- wypożyczenie rekwizytów,
- opracowanie graficzne projektu plakatu i banneru oraz programu – sponsoring.

8. Przemysł kreatywny

Tworzenie spektaklu muzycznego, musicalu jako widowiska teatralnego na wielką skalę to działania z branży przemysłu kreatywnego. Uczniowie i społeczność lokalna biorąca udział w przedsięwzięciu (jako wykonawcy i odbiorcy) mieli okazję przyglądnięcia się od środka procesom twórczym i produkcyjnym przy realizacji tego typu spektaklu muzycznego, obserwowali pracę twórców na co dzień parających się tym zagadnieniem – reżyser spektaklu, scenarzysta, choreograf, kompozytor, dyrygent. Projektanci kostiumów mieli okazję nabycia praktyki w dziedzinie projektowania mody i designu oraz ich realizacji na scenie. Projekt edukacyjny „Pocztówki muzyczne” spełniał wiele aspektów edukacji kulturalnej, opierał się na:

- partycypacji społecznej,
- tworzeniu przemysłu kreatywnego,
- synergii sztuk,
- działaniach innowacyjne,
- nowoczesnych technologiach,
- udziale biznesu w realizowaniu projektu,
- udziale finansowania ze środków budżetowych samorządowych i państwowych (w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego).

dr Maria Sławek

Czy dyrygent jest nam zawsze potrzebny? Praca z orkiestrą młodzieżową „od pulpitu” - refleksje

1. Kilka słów o realizowanym projekcie - szczegóły wymiany pomiędzy szkołami w Krakowie i Izraelu, cele projektu, wstępne założenia
2. Wprowadzenie do ogólnej koncepcji projektu - rys historyczny, przykłady zespołów na stałe funkcjonujących w formule „bez dyrygenta”
3. Omówienie korzyści wynikających z projektu - m.in. uwrażliwienie uczniów na muzykowanie kameralne, nauka odpowiedzialności, kreatywności, zwiększona rola liderów poszczególnych grup, rozwinięcie możliwości instrumentalnych, praca w trybie profesjonalnym
4. Szczegółowe omówienie planu pracy podczas trwania projektu
5. Omówienie wyjątkowej roli koncertmistrza
6. Refleksje dotyczące sytuacji, w których obecność dyrygenta jest niezbędna
7. Wnioski końcowe

dr Piotr Różański

Rola muzyki współczesnej w kształceniu pianistycznym

1. Problem definicyjny terminu „muzyka współczesna”.
2. Muzyka współczesna a wszechstronność wykształcenia pianisty.
3. Muzyka współczesna jako wartość w rozwoju pianisty.
4. Bogactwo stylistyczne w muzyce XX i XXI wieku a różnorodność w podejściu do instrumentu i roli wykonawcy.
5. Teoretyczność stylu jako wyzwanie wykonawcze dla pianisty.
6. Wykonawca - realizator czy współtwórca?
7. Muzyka współczesna - w poszukiwaniu nowych brzmień fortepianu.
8. Próba krystalizacji wartości edukacyjnych w pracy nad współczesnym repertuarem pianistycznym (m. in. podejście intelektualne contra spontaniczność emocjonalna, elastyczność wykonawcza w realizowaniu różnorodnej stylistyki, precyzja wykonawcza, zróżnicowane kształtowanie formy, konieczność głębokiej analizy utworu wraz z jego kontekstem kulturowym).

Panel dyskusyjny „Rola kameralistyki w kształceniu pianistycznym”

1. Dobór uczniów/muzyków w zespole, wybór formacji, ścieżka wyboru (czy lepiej zacząć w duecie, trio etc.).
2. Dobór repertuaru, gradacja repertuaru.
3. Różnice techniczne i muzyczne pomiędzy członkami zespołu, różnice w poziomie umiejętności.
4. Praca nad zgraniem zespołu, nad umiejętnością gry zespołowej. "Poskramianie" ego na rzecz wykonawstwa wspólnego. Synchronizacja, wspólne frazowanie, świadomość wspólnego brzmienia, dialogowanie, wzajemne słuchanie.
5. Wpływ gry zespołowej na rozwój umiejętności pianistycznych (wpływ gry w poszczególnych formacjach kameralnych).
6. Stopień przygotowania studentów do gry zespołowej - diagnoza, jakie potrzeby, jaki stan przygotowania: punkt wyjścia do dyskusji z zebranymi nauczycielami.

Panel dyskusyjny „Duet fortepianowy w szkole muzycznej”

1. Gdzie zacząć - 4 ręce czy 2 fortepiany? Specyficzne problemy dla obu formacji.
2. Dobór grających w duecie fortepianowym.
3. Różnice techniczne członków duetu, sposoby ich niwelowania.
4. Dobór repertuaru, dobór repertuaru w przypadku zróżnicowanych umiejętności członków duetu.
5. Praca nad zgraniem, ćwiczenia - synchronizacja, w tym synchronizacja wydobywania dźwięku, wspólne frazowanie (oddychanie), świadomość brzmienia, uzyskiwanie jednolitego brzmienia, świadomość tegoż, jednolita artykulacja, wzajemne słuchanie.
6. Wpływ gry w duecie na rozwój umiejętności pianistycznych.
7. Pedalizacja.
8. Gra z pamięci.
9. Stopień przygotowania studentów do gry zespołowej - diagnoza, jakie potrzeby, jaki stan przygotowania: punkt wyjścia do dyskusji z zebranymi nauczycielami.

Spis treści

Dni Muzykowania Zespołowego i Rodzinnego – informacja o wydarzeniach.....	3
PROGRAM KONFERENCJI.....	5
ABSTRAKTY I KONSPEKTY	8
dr hab. Jadwiga Uchyła-Zroski.....	8
Rozwój możliwości głosowych dzieci klas I-III w świetle wyników naturalnego eksperymentu pedagogicznego badań porównawczych.....	8
dr hab. Lidia Kataryńczuk-Mania	8
Świadome podejście nauczycieli do aktywności głosowej oraz higieny głosu.....	8
dr Rafał Majzner	9
Sposoby wykorzystania instrumentarium muzycznego w edukacji wczesnoszkolnej	9
dr Jolanta Gebreselassie	9
Założenia (nie tylko) teoretyczne profilaktyki zaburzeń głosu dziecięcego	9
mgr Emilia Kuligowska	10
Rozwijanie zdolności muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym	10
mgr Monika Gubała	11
Projekty i ich realizacja w szkołach muzycznych.....	11
dr Maria Sławek.....	19
Czy dyrygent jest nam zawsze potrzebny? Praca z orkiestrą młodzieżową „od pulpitu” - refleksje.....	19
dr Piotr Różański.....	20
Rola muzyki współczesnej w kształceniu pianistycznym	20
Panel dyskusyjny „Rola kameralistyki w kształceniu pianistycznym”	21
Panel dyskusyjny „Duet fortepianowy w szkole muzycznej”	22

Notatki: